

“Νενίκηκά σε Σολομών”- Από τα Θυρανοίξια στη βεβήλωση

/ [Αγία Σοφία](#)

Ήταν 27 Δεκεμβρίου του 537 μ.Χ. όταν τελέστηκαν τα θυρανοίξια της Αγίας Σοφιάς από τον Ιουστινιανό, ο οποίος βλέποντας την υπεροχή της έναντι του ξακουστού ναού του Σολομώντα, αναφωνεί: «Δόξα των Θεώ το καταξιωσάντι με τελέσαι τοιούτον έργον. Νενίκηκά σε Σολομών».

Στο πέρασμα των αιώνων το σύμβολο αυτό της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού έχει “ζήσει” στιγμές μεγαλοπρέπειας αλλά και βανδαλισμού, με τελευταία την εκ νέου μετατροπή της σε τζαμί.

Μια ιστορία, άρρηκτα συνδεδεμένη με τον ελληνισμό στη Βασιλεύουσα...

Η περιοχή στην οποία χτίστηκε η Αγία Σοφία στην Κωνσταντινούπολη είναι ιδιαίτερα σεισμογενής. Παρ' όλα αυτά, ο επιβλητικός ναός έμεινε «όρθιος» για 15 αιώνες, αποτελώντας ένα μοναδικό τεχνολογικό επίτευγμα. Αν και το έργο ήταν τεράστιο, για τα δεδομένα της εποχής, χρειάστηκαν μόλις πέντε χρόνια για να ολοκληρωθεί. Ο ναός ήταν έμπνευση του Μέγα Κωνσταντίνου, όραμα του Ιουστινιανού και σχέδιο των δύο σημαντικών αρχιτεκτόνων της αυτοκρατορίας, Ανθεμίου και Ισιδώρου....

Η Αγία Σοφία είναι το πρώτο κτίσμα που χτυπάει στα μάτια του επισκέπτη, καθώς εισέρχεται από την Προποντίδα. Το ξεχωριστό αυτό σημείο είχαν επιλέξει για να χτίσουν τους ναούς τους, αιώνες πριν από τους Βυζαντινούς, οι ειδωλολάτρες.

Ο πρώτος ναός της Αγίας Σοφίας θεμελιώθηκε από τον Μεγάλο Κωνσταντίνο το 330 μ.Χ. όταν ονόμασε τη μετέπειτα Κωνσταντινούπολη πρωτεύουσα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Η ανέγερση του ναού ολοκληρώθηκε από τον γιο του Κωνσταντίνο και τα εγκαίνια έγιναν στις 15 Φεβρουαρίου του 360.

Κατά την εποχή του Αρκαδίου, το 404, η πρώτη Αγία Σοφία πυρπολείται και θα κτισθεί εκ νέου από τον Θεοδοίο Β'. Τα εγκαίνια θα γίνουν στις 10 Οκτωβρίου του 415, όμως ο ναός θα πυρποληθεί και πάλι το 532, κατά τη Στάση του Νίκα. Έτσι, ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός Α' αποφασίζει να κατασκευάσει την εκκλησία από την αρχή, στον ίδιο χώρο, αλλά πολύ πιο επιβλητική, για να δεσπόζει στη Βασιλεύουσα. Τα θεμέλια αυτού του μεγαλοπρεπή ναού θα μπουν στις 23 Φεβρουαρίου του 532, με σχέδια που εκπόνησαν οι αρχιτέκτονες Ανθέμιος Τραλλιανός και Ισίδωρο ο Μιλήσιος.

Για την ολοκλήρωση του κολοσσιαίου έργου δούλεψαν αδιάκοπα επί έξι χρόνια 10.000 τεχνίτες, ενώ ξοδεύτηκαν 320.000 λίρες (περίπου 120.000.000 ευρώ). Από κάθε σημείο όπου υπήρχε Ελληνισμός, έγινε προσφορά: Τα πράσινα μάρμαρα από τη Μάνη και την Κάρυστο, τα τριανταφυλλιά από τη Φρυγία και τα κόκκινα από την Αίγυπτο. Από τον υπόλοιπο κόσμο προσφέρθηκαν τα πολύτιμα πετράδια, ο χρυσός, το ασήμι και το ελεφαντόδοντο, για τη διακόσμηση του εσωτερικού.

Τα εγκαίνια έγιναν στις 27 Δεκεμβρίου του 537 από τον Ιουστινιανό, ο οποίος βλέποντας την υπεροχή της Αγίας Σοφίας έναντι του ξακουστού ναού του Σολομώντα, αναφωνεί: «Δόξα των Θεώ το καταξιωσάντι με τελέσαι τοιούτον

έργον. Νενίκηκά σε Σολομών».

Για χίλια και πλέον χρόνια (537-1453), η Αγία Σοφία θα αποτελέσει το κέντρο της ορθοδοξίας και του ελληνισμού. Εκεί, ο λαός θα γιορτάσει τους θριάμβους, θα θρηνήσει τις συμφορές και θα αποθεώσει τους νέους αυτοκράτορες.

Η τελευταία λειτουργία τελέστηκε στις 29 Μαΐου του 1453. Ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Παλαιολόγος ΙΑ΄ Δραγάτης, αφού προσευχήθηκε μαζί με το λαό και ζήτησε συγγνώμη για λάθη που πιθανόν έκανε, έφυγε για τα τείχη, όπου έπεσε μαχόμενος.

Μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης, η Αγία Σοφία έγινε μουσουλμανικό τέμενος (τζαμί) από τον Μωάμεθ Β΄ τον Πορθητή και μετά την Μικρασιατική Καταστροφή και την ίδρυση του σύγχρονου Τουρκικού Κράτους από τον Κεμάλ Ατατούρκ, μετατράπηκε σε μουσείο με απόφαση του υπουργικού συμβουλίου στις 24 Νοεμβρίου 1934.

Η Αγία Σοφία ως μουσείο άνοιξε τις πύλες της την 1η Φεβρουαρίου 1935 και στις 6 Δεκεμβρίου 1985, ανακηρύχθηκε από την UNESCO, Μνημείο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Στις 10 Ιουλίου 2020, ο πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν υπέγραψε

διάταγμα, με το οποίο η Αγία Σοφία μετατρέπεται και πάλι σε τζαμί, το οποίο θα είναι ανοιχτό σε όλους τους μουσουλμάνους, τους χριστιανούς και τους ξένους, όπως δήλωσε. Το «πράσινο φως» είχε δώσει νωρίτερα με απόφασή του το Συμβούλιο της Επικρατείας, το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο της Τουρκίας, ακυρώνοντας το προεδρικό διάταγμα του Κεμάλ Ατατούρκ.

Και στις 24 Ιουλίου του 2020 άνοιξε τις πύλες της ως τζαμί με την τέλεση μουσουλμανικής προσευχής, παρουσία του προέδρου Ρ.Τ. Ερντογάν